

ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ, ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ

Μαρβάκη Χρ.¹, Πολυκανδριώτη Μ.², Βασιλόπουλος Γ.³, Καλογιάννη Α.⁴, Βασταρδής Λ.⁵, Αργυρίου Γ.⁶, Καπάδοχος Θ.⁷

1. Καθηγήτρια Νοσηλευτικής Α' ΑΤΕΙ Αθήνας
2. Νοσηλεύτρια MSc
3. Νοσηλευτής MSc, ΓΝΑ «Γ. Γεννηματάς»
4. Νοσηλεύτρια MSc, ΓΝΑ «Ο Ευαγγελισμός»
5. Νοσηλευτής, Μεταπτυχιακός φοιτητής, ΓΝΑ «Ο Ευαγγελισμός»
6. Νοσηλευτής, Μεταπτυχιακός φοιτητής, ΓΝΘΑ «Η Σωτηρία»
7. Νοσηλευτής, Μεταπτυχιακός φοιτητής, Ω.Κ.Κ.

Περίληψη

Η παρακολούθηση της διδακτικής παράδοσης των μαθημάτων, αποτελεί ένα από τους κυριότερους παράγοντες που καθορίζει την επίδοση των φοιτητών. Η διδακτική παράδοση ειδικά στο χώρο της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας, αποτελεί θέμα υψίστης σπουδαιότητας.

Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνηθεί κατά πόσο η παρακολούθηση της διδασκαλίας των μαθημάτων επηρεάζει την απόδοση των φοιτητών στις τελικές εξετάσεις και κατ' επέκταση την τελική βαθμολογία φοιτητών του τμήματος Νοσηλευτικής Α' του ΑΤΕΙ Αθήνας.

Υλικό και μέθοδος: Τον πληθυσμό της μελέτης αποτέλεσαν 204 φοιτητές που εγγράφηκαν στο μάθημα της «Χειρουργικής Νοσηλευτικής» του Γ' εξαμήνου και 184 φοιτητές που εγγράφηκαν στο μάθημα της «Επείγουσας Νοσηλευτικής» του Στ' εξαμήνου, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006.

Αποτελέσματα: Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, διαπιστώθηκε ότι από τους φοιτητές που είχαν παρακολουθήσει το μάθημα της Χειρουργικής Νοσηλευτικής είχε επιτυχία στις το 63,5 %, ενώ από τους φοιτητές που δεν είχαν παρακολουθήσει το μάθημα της Χειρουργικής Νοσηλευτικής είχε επιτυχία στις εξετάσεις μόνο το 36,5%, $p < 0,001$.

Όσον αφορά το μάθημα της Επείγουσας Νοσηλευτικής, διαπιστώθηκε ότι, από τους φοιτητές που είχαν παρακολουθήσει το μάθημα είχε επιτυχία στις εξετάσεις το 80 %, ενώ από τους φοιτητές που δεν είχαν παρακολουθήσει το μάθημα είχε επιτυχία στις εξετάσεις μόνο το 44,6%, $p < 0,001$.

Το 46,3% των φοιτητών, φοιτούσαν στο Γ' εξάμηνο, όπου τυπικά ανήκει το μάθημα της Χειρουργικής Νοσηλευτικής. Το 47,3% των φοιτητών, φοιτούσαν στο Στ' εξάμηνο, όπου τυπικά ανήκει το μάθημα της Επείγουσας Νοσηλευτικής.

Συμπεράσματα: Η παρακολούθηση της παράδοσης των μαθημάτων σχετίζεται άμεσα με το αποτέλεσμα των τελικών εξετάσεων. Ο συνδυασμός παράδοσης με ενδιάμεση αξιολόγηση, όπως τα σύντομα διαγωνίσματα ανά τακτά διαστήματα, είναι ιδιαίτερα ωφέλιμος στην τελική απόδοση των φοιτητών.

Λέξεις κλειδιά: παρακολούθηση μαθημάτων, ενδιάμεση αξιολόγηση, σχέση με την τελική βαθμολογία των νοσηλευτών.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:

Μαρβάκη Χριστίνα
Αγ. Σπυρίδωνος 12210
Αιγάλεω
Email: chmar@teiath.gr

The relation between the class attendance and the performance at final examinations of students, in Nursing HTEI of Athens

Marvaki Ch.¹, Polikandrioti M.², Vassilopoulos G.³, Kalogianni A.⁴, Vastardis L.⁵, Argyriou G.⁶, Kapadochos Th.⁷

1. Professor in Nursing TEI Athens
2. R.N. MSc
3. R.N. MSc, "G. Gennimatas" Hospital
4. R.N. MSc, "Evangelismos" Hospital
5. R.N. Postgraduate university student, MSc, "Evangelismos" Hospital
6. R.N. Postgraduate university student, MSc, "Sotiria" Hospital
7. R.N. Postgraduate university student, MSc, Onassis Cardiac Surgery Center

Abstract.

Class attendance of a didactic lecture consists one of the most important factors, which has impact on students' performance at university. The attendance of the lecture, mainly at the education of professionals of health, is a matter of great importance.

The **purpose** of this study was to investigate the impact of class attendance upon the final examination result of students in Nursing HTEI of Athens.

Method and material : The sample of the study consisted of 204 student nurses who were enrolled in the surgical Nursing of 3rd semester and 184 student nurses who were enrolled in the course of Emergency Nursing of 6th semester, during the 2005-06 teaching session.

Results : The results of the study showed that, from the students who had attended classes in the "Surgical Nursing" of 3rd semester, 63.5% succeeded in the final exam of the lesson, whereas from the students who had not attended the class, 36,5% succeeded in the final exam of the lesson, $p < 0,001$.

To the lesson of "Emergency Nursing" of 6th semester, the results showed that from the students who had attended classes, 80% succeeded in the final exam of the lesson, whereas from the students who had not attended the class, 44,6% succeeded in the final exam of the lesson, $p < 0,001$.

46,3% of students enrolled to 3rd semester, where typically belongs the lesson of "Surgical Nursing". 47,3% of students enrolled to 6th semester, where typically belongs the lesson of "Emergency Nursing".

Conclusion : The attendance of class is directly related to the result of the final exam. The combination of class attendance and intermediate evaluation, such as frequent short tests, has beneficial effects on the final examination of students.

Key words: class attendance, intermediate evaluation, performance of nurses.

Corresponding author:

Marvaki Christina

A. Spyridon 12210

Aegaleo

Email: chmar@teiath.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρόγραμμα σπουδών κάθε Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος περιγράφει και ορίζει τα ακαδημαϊκά κριτήρια που απαιτούνται σε κάθε μάθημα. Το πρόγραμμα διδασκαλίας, τα συγγράμματα και ο τρόπος αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητών που ισχύουν σε κάθε μάθημα πρέπει να ανταποκρίνονται στα ακαδημαϊκά κριτήρια και να παρέχουν στους φοιτητές άρτια εκπαίδευση /κατάρτιση για την εξασφάλιση της μελλοντικής επιστημονικής και επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Διδάσκοντες και φοιτητές οφείλουν να διεκδικούν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα υψηλής ποιότητας, όπου οι φοιτητές θα έχουν υψηλές προσδοκίες και θα παρουσιάζουν υψηλές επιδόσεις. Ο βαθμός επίδοσης των φοιτητών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Η παρακολούθηση της διδακτικής παράδοσης των μαθημάτων (lecture), αποτελεί ένα από τους κυριότερους παράγοντες που ευθύνεται για την επίδοση των φοιτητών. Η σημασία της διδακτικής παράδοσης ειδικά στο χώρο της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας, έχει επισημανθεί από πολλούς ερευνητές.^{1,2,3}

Η διδασκαλία αποκτά ιδιαίτερη αξία, όταν εκτός από την μετάδοση της γνώσης συμπεριλαμβάνονται σε αυτήν, συζήτηση, υποβολή ερωτήσεων και τρόποι επίλυσης προβλημάτων που πιθανόν να αντιμετωπίσουν οι μελλοντικοί επαγγελματίες υγείας. Παράλληλα, οι φοιτητές που αναγνωρίζουν την αξία της διδακτικής παράδοσης και συμμετέχουν σε αυ-

τήν, γίνονται πιο υπεύθυνοι ως προς τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τη μάθηση.^{4,5}

Η σχέση μεταξύ παρακολούθησης των μαθημάτων και τελικής βαθμολογίας είναι ευρέως αποδεκτή και έχει ήδη διαπιστωθεί από τις πρώτες γενόμενες έρευνες στο θέμα. Παρότι, πολλοί παράγοντες είναι δυνατόν να επηρεάσουν την επιτυχία σε ένα μάθημα, ο αριθμός των απουσιών παίζει καθοριστικό ρόλο. Οι ερευνητές έχουν προτείνει τέσσερα πιθανά μοντέλα για τη διερεύνηση της σχέσης βαθμών, απουσιών και παρακολούθησης μαθημάτων.⁶ Το πρώτο μοντέλο θεωρεί ότι η σχέση αυτή ορίζεται από τα κίνητρα των φοιτητών (motivational model). Το δεύτερο μοντέλο την αποδίδει στις ακαδημαϊκές τους ικανότητες (ability model). Το τρίτο μοντέλο τονίζει την άμεση σχέση μεταξύ βαθμών και απουσιών, με τις τελευταίες να ευθύνονται για τη χαμηλή βαθμολογία των φοιτητών (attendance model). Τέλος, το τέταρτο μοντέλο όχι απλώς συνδέει τις απουσίες με την τελική βαθμολογία σ' ένα μάθημα, αλλά θεωρεί ότι οι κακοί βαθμοί συνεπάγονται και πιο συχνές απουσίες, προφανώς γιατί οι φοιτητές έχουν πια αποθαρρυνθεί από τις επιδόσεις τους (achievement model).⁶

Επίσης, εκτός από την τελική εξέταση πολλοί διδάσκοντες αξιολογούν τους φοιτητές βάσει εξετάσεων προόδου, οι οποίες έχουν ως σκοπό, να εξεταστεί ο βαθμός αφομοίωσης και κατανόησης της παρεχόμενης γνώσης κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παλαιότερες έρευνες αναφέρουν ότι, οι φοιτητές παρακολουθούσαν το 90% των μαθημάτων στα οποία δίνονται tests/quizzes, ενώ αντίθετα,

παρακολουθούσαν μόλις το 55% των μαθημάτων στα οποία οι καθηγητές δεν είχαν ενσωματώσει τέτοια σύντομα διαγωνίσματα.^{7,8}

Η μη συστηματική παρακολούθηση των μαθημάτων επηρεάζεται και από πολλούς άλλους παράγοντες, όπως ο φόρτος μαθημάτων, οι πιέσεις που δέχονται οι φοιτητές από καθηγητές, και γενικά η αποθάρρυνση που βιώνουν γιατί πιστεύουν ότι η παρακολούθηση των μαθημάτων δεν επηρεάζει θετικά τη βαθμολογία τους. Οι πεποιθήσεις και οι απόψεις των φοιτητών για την εκπαίδευσή τους, παίζουν καθοριστικό ρόλο στις επιλογές τους. Η πλειονότητα των φοιτητών που έχουν την πεποίθηση ότι η εκπαίδευσή τους δεν είναι καθοριστική για τη μετέπειτα καριέρα τους, επιδιώκουν με την παρουσία τους στο μάθημα και γενικότερα στο εκπαιδευτικό ίδρυμα να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους για αναζήτηση παρέας. Επιπλέον, πολλές φορές ενδίδουν σ' έναν ανθυγιεινό τρόπο ζωής με καταχρήσεις σε διάφορες ουσίες εθισμού, οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά την τελική τους επίδοση.^{9,10,11,12}

Σκοπός: Σκοπός της παρούσης έρευνας ήταν να διερευνήσει εάν και κατά πόσο η παρακολούθηση των μαθημάτων επηρεάζει τη βαθμολογία των φοιτητών σ' αυτά.

Υλικό & Μέθοδος:

Τον πληθυσμό της μελέτης αποτέλεσαν 201 φοιτητές του μαθήματος «Χειρουργική Νοσηλευτική» του Γ' εξαμήνου της σχολής Νοσηλευτικής Α' του ΤΕΙ Αθηνών κατά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006.

Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των μαθημάτων οι φοιτητές υποβάλλονταν σε γραπτή δοκιμασία στην ύλη του προηγούμενου μαθήματος μετά από συγκατάθεσή τους. Οι καθηγητές, αφού διόρθωναν τα διαγωνίσματα, συζητούσαν με τους φοιτητές τις σωστές απαντήσεις μέσα στην αίθουσα.

Πίνακας 1	Παρακολούθηση	Απόντες	P<0,001
Επιτυχία	63,5%	36,5%	
Αποτυχία	14,2%	85,5%	

Σχετικός Λόγος: Οι φοιτητές που παρακολουθούν την παράδοση των μαθημάτων έχουν **10,5 φορές** παραπάνω πιθανότητα να περάσουν το μάθημα σε σχέση με αυτούς που δεν παρακολουθούν.

Πίνακας 2	Εξάμηνο						P<0,001
	Γ'	Δ'	Ε'	Στ'	Ζ'	Πτυχίο	
Επιτυχία	57%	28,6%	26,1%	28,6%	0%	8,6%	
Αποτυχία	43%	71,4%	73,9%	71,4%	100	91,4%	

Στις ενδιάμεσες γραπτές δοκιμασίες ο μέσος όρος (ΜΟ) βαθμολογίας ήταν 5,981 σε αντίθεση με τον ΜΟ των τελικών εξετάσεων που ήταν 4,992, με στατιστικά σημαντική διαφορά, p<0,001.

Για τη καλύτερη διεξαγωγή της μελέτης ο πληθυσμός της μελέτης χωρίστηκε σε δύο μέρη με βάση το μάθημα παρακολούθησης.

Για τη στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο Spss 12.0 και οι δοκιμασίες: χ², one sample t-test, independent t-test, one-way Anova.

Περιγραφικά Αποτελέσματα :

Οι φοιτητές στο μάθημα της Χειρουργικής Νοσηλευτικής σε ποσοστό 46,3% φοιτούσαν στο Γ' Εξάμηνο, όπου ανήκει τυπικά το μάθημα. Το 17,4% φοιτούσε στο Δ' Εξάμηνο, το 11,4% στο Ε' Εξάμηνο, το 3,5% στο Στ' Εξάμηνο, το 4% στο Ζ' Εξάμηνο και το 17,4% Πτυχίο. Από τους παραπάνω φοιτητές, μόνο το 32,3% δήλωσε παρουσία στο μάθημα έστω και μία φορά, αντίθετα με το 67,7% το οποίο δεν παρακολούθησε ποτέ το μάθημα. Επιτυχία στις τελικές εξετάσεις είχε μόνο το 36,8%.

Στο μάθημα της Επείγουσας Νοσηλευτικής το 47,3% φοιτητές φοιτούσαν στο Δ' εξάμηνο, όπου ανήκει τυπικά το μάθημα. Το υπόλοιπο 44% και 8,7% άνηκε στο εξάμηνο του Πτυχίου και στο Ζ' Εξάμηνο, αντίστοιχα. Παρουσία στο μάθημα είχε δηλώσει μόνο το 24,5% και επιτυχία στις τελικές εξετάσεις είχε το 53,3% των φοιτητών αυτών.

Συγκριτικά Αποτελέσματα :

Χειρουργική Νοσηλευτική:

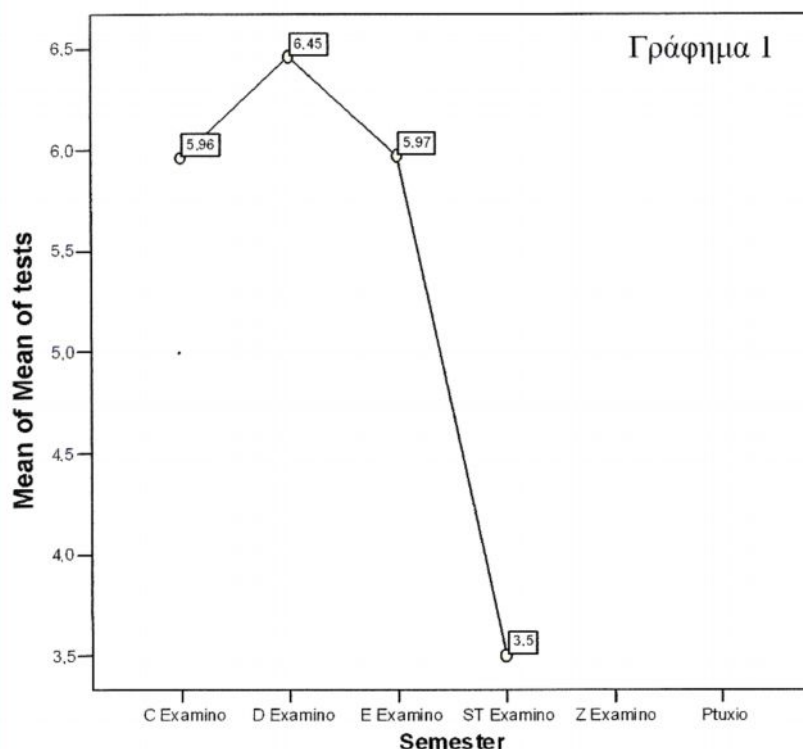
Στο μάθημα της χειρουργικής νοσηλευτικής το 63,5% από τους φοιτητές που παρακολουθούσαν είχε επιτυχία στις τελικές εξετάσεις, ενώ μόνο το 36,5% πέρασε το μάθημα από αυτούς που δεν παρακολουθούσαν, p<0,001 (Πίνακας 1).

Η επιτυχία στις τελικές εξετάσεις με βάση το εξάμηνο ήταν ως εξής, 57% του Γ' εξαμήνου πέρασε, σε αντίθεση με τα πολύ μικρά ποσοστά των υπόλοιπων εξαμήνων, p<0,001 (Πίνακας 2)

Ο μέσος όρος (ΜΟ) βαθμολογίας των ενδιάμεσων διαγωνισμάτων με βάση το εξάμηνο ήταν 5,96 για το Γ' Εξάμηνο, 6,45 για το Δ' Εξάμηνο, 5,97 για το Ε' Εξάμηνο, 3,5 για το Στ' Εξάμηνο ενώ το Ζ' Εξάμηνο

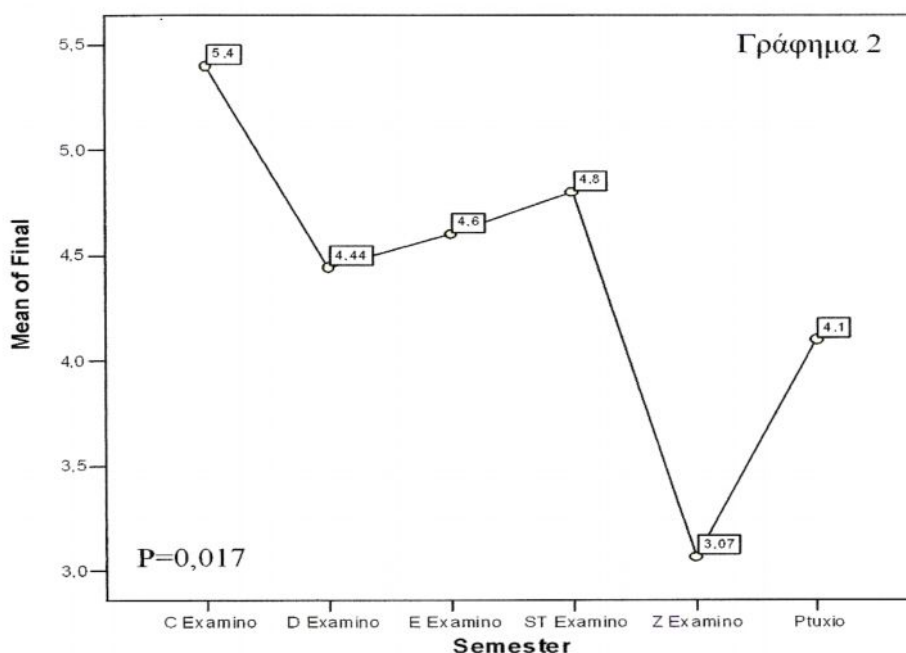

και το Πτυχίο δεν έγραψαν ενδιαμέσως διαγωνίσμα- τα. (Γράφημα 1).

Ο μέσος όρος (ΜΟ) βαθμολογίας των τελικών εξετάσεων με βάση το εξάμηνο ήταν 5,4 για το Γ' Εξάμηνο, 4,44 για το Δ' Εξάμηνο, 4,6 για το Ε' Εξάμηνο,

4,8 για το Στ' Εξάμηνο, 3,07 για το Ζ' Εξάμηνο και 4,1 για το Πτυχίο, $p = 0,017$ (Γράφημα 2).

Επείγουσα Νοσηλευτική:
Στο μάθημα της επείγουσας νοσηλευτικής το 80% από τους φοιτητές που παρακολουθούσαν είχε επι-

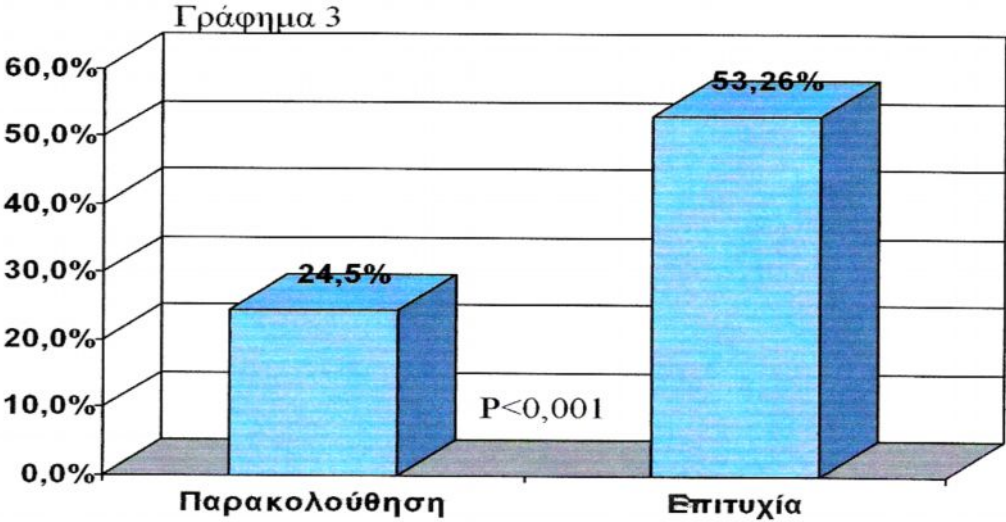
τυχία στις τελικές εξετάσεις, ενώ μόνο το 44,6% πέρασε το μάθημα από αυτούς που δεν παρακολουθούσαν, $p < 0,001$. (Πίνακας 3)

Επιτυχία	80%	20%	P<0,001
Αποτυχία	44,6%	55,4%	

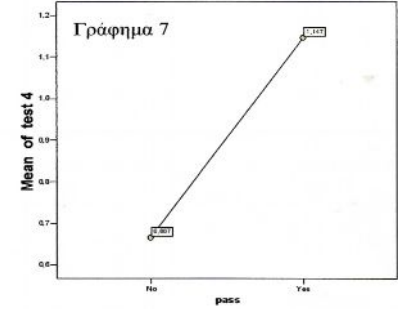
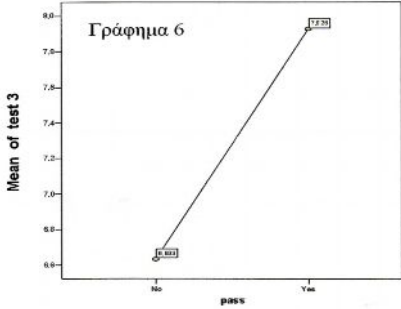
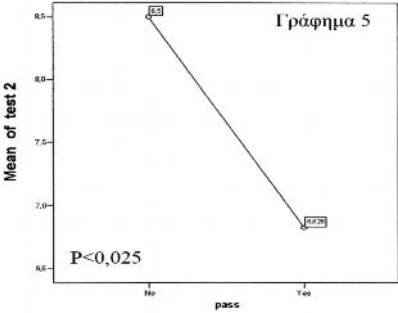
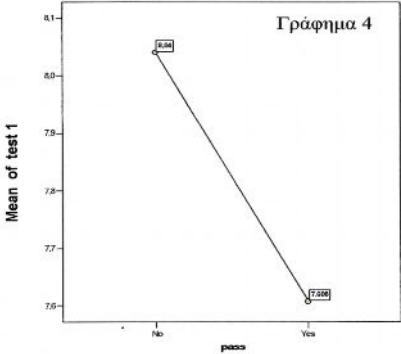
Σχετικός Λόγος : Οι φοιτητές που παρακολουθούν την παράδοση των μαθημάτων έχουν 5 φορές παραπάνω πιθανότητα να περάσουν το μάθημα σε σχέση με αυτούς που δεν παρακολουθούν. Ο μέσος όρος (ΜΟ) βαθμολογίας των ενδιάμεσων τεστ και των τελικών εξετάσεων στο μάθημα της επείγουσας νοσηλευτικής ήταν, πρώτο τεστ 7,677, δεύτερο τεστ 7,125, τρίτο τεστ 7,659, τέταρτο τεστ

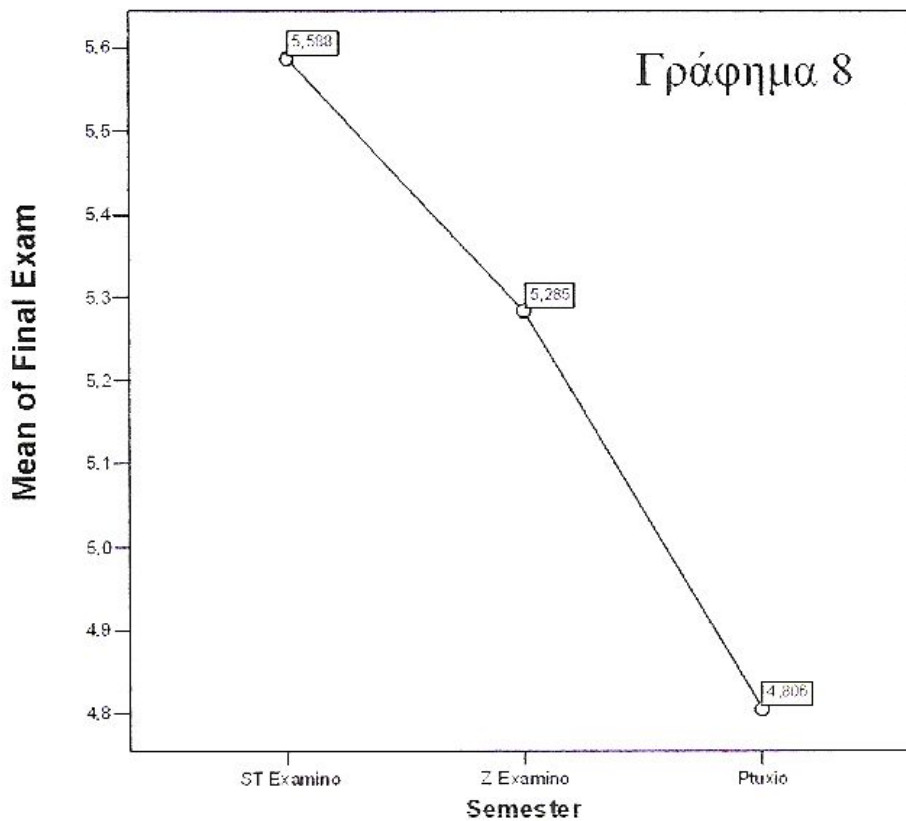
1,075 και τελικές εξετάσεις 5,31. με στατιστικά σημαντική διαφορά, $p<0,001$
 Παρουσία στο μάθημα από το σύνολο του δείγματος είχε δηλώσει το 24,5% και επιτυχία στο μάθημα είχε μόνο το 53,26% με στατιστικά σημαντική διαφορά, $p<0,001$. (Γράφημα 3)

Στα δύο πρώτα ενδιάμεσα τεστ ο μέσος όρος (ΜΟ) βαθμολογίας αυτών που δεν πέτυχαν στις τελικές εξετάσεις εμφανίζεται πιο υψηλός σε σχέση με αυτούς που πέτυχαν στις τελικές εξετάσεις. Το αποτέλεσμα με την πάροδο του χρόνου θα αντιστραφεί με

συνέπεια να καταλήξει στα τελευταία τεστ ο ΜΟ των τεστ των φοιτητών που πέρασαν στις τελικές εξετάσεις υψηλότερος από αυτούς που δεν πέρασαν το μάθημα. (Γράφημα 4,5,6,7)

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσης έρευνας προκύπτει ότι, η παρακολούθηση των μαθημάτων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα που επηρεάζει θετικά την βαθμολογία των φοιτητών στις τελικές εξετάσεις. Οι φοιτητές που παρακολουθούν ένα μάθημα έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιτύχουν στη τελική εξέταση σε σύγκριση με αυτούς που δεν το παρακολουθούν. Σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσης μελέτης, το 63-80% των φοιτητών που παρακολουθούσαν τις παραδόσεις είχαν επιτυχία στις τελικές εξετάσεις, ενώ το 36,5-44,6% των φοιτητών που δεν παρακολουθούσαν μόλις πέρασε τα μαθήματα. Τα αποτελέσματα συμφωνούν με αυτά άλλων εργασιών, που εκπονήθηκαν σε διεθνές επίπεδο.^{12,13,14}

Επίσης, τα αποτελέσματα της παρούσης μελέτης έδειξαν ότι, όταν το τυπικό και ουσιαστικό εξάμηνο φοίτησης συμπίπτουν, η επιτυχία στις εξετάσεις είναι υψηλότερη. Οι φοιτητές που εξετάζονταν σε μάθημα που ανήκε στο τυπικό τους εξάμηνο είχαν μεγαλύτερη επιτυχία σε σχέση με αυτούς που το χρωστούσαν από προηγούμενο / α εξάμηνο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας, συμφωνούν με αυτά προηγούμενων μελετών, που διερεύνησαν την σχέση παρακολούθησης μαθημάτων και απόδοσης των φοιτητών και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, η συχνότητα των απουσιών αυξάνει τον κίνδυνο αποτυχίας στις εξετάσεις. Σύμφωνα με την μελέτη

των Riggot & Blanco,² η υπέρβαση του 30% των απουσιών σ' ένα μάθημα συνδέεται με χαμηλή βαθμολογία σ' αυτό.

Εκτός από την συχνότητα παρακολούθησης των μαθημάτων, άλλοι ερευνητές διαπίστωσαν ότι, τα ενδιαμέσα διαγωνίσματα, ασκούν ευεργετική επίδραση στην καλή απόδοση των φοιτητών γιατί είναι σε θέση να αξιολογήσουν σωστά τις γνώσεις τους και συνεπώς να προετοιμαστούν καλύτερα για τις τελικές εξετάσεις του εξαμήνου.⁸ Όσον αφορά στα διαγωνίσματα πολλαπλών επιλογών, η ανάπτυξη κριτικής σκέψης αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχία. Επιπλέον, η καταγραφή και τήρηση σημειώσεων από τους φοιτητές κατά την παρακολούθηση των μαθημάτων είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη για αυτούς.¹⁵

Τα τελευταία τριάντα χρόνια, έχουν επιτευχθεί σημαντικές πρόοδοι στον τομέα της τεχνολογίας, οι οποίες έχουν αλλάξει τον τρόπο μάθησης των φοιτητών. Παράλληλα με τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, η νέα γενιά των φοιτητών έχει αλλάξει σημαντικά και διεκδικεί την μάθηση με τρόπους διαφορετικούς από τους παραδοσιακούς. Οι σύγχρονοι φοιτητές έχουν μεγαλώσει με την χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και σπάνια αναζητούν ένα βιβλίο από μια βιβλιοθήκη αλλά προτιμούν την εύκολη πρόσβαση στην γνώση και στην βιβλιογραφία μέσω της χρήσης διαδικτύου. Πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα έχουν τονίσει την ανάγκη ενσωμάτωσης της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογι-

στών και διαδικτύου στην φοίτηση των επαγγελμάτων υγείας (computer-assisted learning).^{16,17}

Η μάθηση και η αναζήτηση της γνώσης μέσω διαδικτύου (on line courses) και όχι μέσω παραδοσιακής διδασκαλίας επιτρέπει στους φοιτητές να μην εξαρτώνται πλέον από τον καθηγητή. Η τάση αυτή, πιθανόν να ευθύνεται για τον μικρό αριθμό φοιτητών που παρακολουθούν τα μαθήματα. Παρότι, η πλειοψηφία των ερευνών, επισημαίνει τις θετικές επιδράσεις της τεχνολογίας στην μάθηση, εντούτοις δεν έχουν διαπιστωθεί σημαντικές διαφορές μεταξύ παραδοσιακής διδασκαλίας σε αίθουσα και διδασκαλίας μέσω διαδικτύου (on line courses)^{16,17}

Αντίθετα, από σχετικές μελέτες βρέθηκε ότι, η ενεργός συμμετοχή των φοιτητών κατά την παράδοση ενός μαθήματος αποτελεί παράγοντα κλειδί για την επιτυχία στις εξετάσεις. Η μάθηση δεν αποτελεί μία παθητική διαδικασία κατά την οποία ο φοιτητής είναι παθητικός ακροατής αλλά αντίθετα, θα πρέπει να αποτελεί μια ενεργητική διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει τη συμμετοχή και τον προβληματισμό των φοιτητών, τη σύνδεση των νέων γνώσεων με προηγούμενες αποκτηθείσες γνώσεις, όπως επίσης και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων σε παραδείγματα και προβλήματα για την καλύτερη κατανόηση. Σύμφωνα με την εργασία του Costa και των συνεργατών του, η ενεργός συμμετοχή στη παράδοση ενός μαθήματος και όχι η διάλεξη είναι ιδιαίτερα δημοφιλής σε φοιτητές της ορθοπαιδικής νοσηλευτικής και τραυματολογίας.^{18,19}

Το πρόγραμμα σπουδών ασκεί σημαντική επίδραση στο βαθμό επίδοσης των φοιτητών. Στη Νοσηλευτική, οι αδυναμίες του προγράμματος σπουδών εστιάζονται στο χάσμα μεταξύ θεωρίας και πρακτικής άσκησης, καθώς και στην όλη φιλοσοφία μάθησης που αποκτάται από την εμπειρία των φοιτητών στο νοσοκομείο. Παρότι, ο αντικειμενικός σκοπός της κλινικής άσκησης, η οποία πραγματοποιείται σε νοσοκομεία και άλλες υπηρεσίες του υγειονομικού συστήματος της χώρας, είναι να προσφέρει στους φοιτητές την δυνατότητα να εφαρμόσουν στην πράξη τις σωστές αποκτηθείσες γνώσεις από την θεωρία, εντούτοις, πολύ συχνά και για διαφορετικούς παράγοντες, οι φοιτητές αδυνατούν να εφαρμόσουν στην πράξη, όσες γνώσεις αποκτούν με την θεωρία και το αντίστροφο.²⁰

Το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης στη νοσηλευτική επιστήμη (theory-practise gap) έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνών και πιθανόν να σχετίζεται με την αποτυχία των εξετάσεων. Σύμφωνα με τις απόψεις φοιτητών και κλινικών εκπαιδευτών, η έλλειψη κατάλληλης υποδομής και εργαστηριακών χώρων, η αδυναμία αλληλουχίας και σύνδεσης κλινικής εκπαίδευσης με τα αντίστοιχα θεωρητικά μαθήματα, η έλλειψη ικανών κλινικών εκπαιδευτών και η έλλειψη καλής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και νοσοκομείων

ή άλλων τομέων κλινικής μάθησης, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες που ευθύνονται για την δημιουργία του χάσματος θεωρίας και πράξης στη Νοσηλευτική Επιστήμη.^{20,21}

Εκτός από το χάσμα θεωρίας και πράξης, μια άλλη παράμετρος του προγράμματος σπουδών που πιθανόν να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την σχέση παρακολούθησης μαθημάτων και επιτυχίας στις εξετάσεις, είναι ο φόρτος του προγράμματος. Συχνά, το πρόγραμμα σπουδών είναι ιδιαίτερα κουραστικό καθώς οι συνεχείς παρακολουθήσεις υποχρεώνουν τους φοιτητές να περνούν σχεδόν όλη την ημέρα στο εκπαιδευτικό ίδρυμα, με αποτέλεσμα να βιώνουν απογοήτευση και αποθάρρυνση.²² Όσον αφορά τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών της Νοσηλευτικής από την ποιότητα του προγράμματος σπουδών, τα αποτελέσματα της μελέτης του Espeland και των συνεργατών του, η οποία εκπονήθηκε στην Νορβηγία έδειξαν ότι, το 70% των φοιτητών της Νοσηλευτικής δεν είναι ικανοποιημένοι.²³ Γενικότερα, η ικανοποίηση των φοιτητών από παρεχόμενο εκπαιδευτικό πρόγραμμα αντανακλά το βαθμό που αυτό ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των φοιτητών και πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη γιατί αποτελεί έναν από τους δείκτες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού ιδρύματος.²⁴

Η σύγχρονη βιβλιογραφία επισημαίνει ότι, υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών των διδασκόντων και της επίδοσης των φοιτητών. Εδώ και πολλούς αιώνες, ο δάσκαλος αποτελούσε την κύρια πηγή γνώσεων, η οποία μεταδίδονταν δια του προφορικού λόγου στον μαθητή. Στη σημερινή εποχή, η παράδοση των μαθημάτων αποτελεί έναν αποτελεσματικό τρόπο μετάδοσης των πληροφοριών από ένα άτομο προς ένα σύνολο φοιτητών, ο οποίος όμως δεν εξασφαλίζει την μάθηση. Σύμφωνα με πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα, η δημιουργία ομάδων μελέτης που εστιάζονται στην επίλυση προβλημάτων (problem-based learning groups) αποτελεί μια από τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας κατά την οποία, η μάθηση επιτυγχάνεται μέσω ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των φοιτητών και υπεύθυνων καθηγητών.^{25,26,27}

Εκτός από τους προαναφερθέντες λόγους, η επιτυχία στις τελικές εξετάσεις και η χαμηλή βαθμολογία είναι δυνατό να σχετίζεται και με τα δημογραφικά στοιχεία των φοιτητών, όπως η επαγγελματική κατάσταση. Από σχετικές μελέτες βρέθηκε ότι, οι εργαζόμενοι φοιτητές είχαν συνήθως χαμηλότερη βαθμολογία, ενώ οι μη εργαζόμενοι φοιτητές ήταν αυτοί που είχαν την υψηλότερη βαθμολογία τόσο σε θεωρητικά μαθήματα (π.χ. φυσιολογία) όσο και στην πρακτική τους άσκηση σε νοσοκομεία.^{28,29} Από τα ανωτέρω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, οι εργαζόμενοι φοιτητές των επαγγελματιών υγείας αποκτούν κλινική εμπειρία, η οποία όμως

δεν σχετίζεται με την επιτυχία στις τελικές εξετάσεις.

Ένας άλλος παράγοντας που ευθύνεται για την επιτυχία στις εξετάσεις αλλά δεν διερευνήθηκε στη παρούσα εργασία, είναι η συνολική και βαθύτερη απόκτηση γνώσεων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών, οι πρωτοετής φοιτητές της νοσηλευτικής, αποκτούν επιφανειακές γνώσεις, σε αντίθεση με τους τελειόφοιτους, οι οποίοι έχουν αναπτύξει βαθύτερες γνώσεις, έχουν καλλιεργήσει κριτική σκέψη και μπορούν να αιτιολογήσουν τον σκοπό των νοσηλευτικών παρεμβάσεων και ενεργειών. Η μάθηση πρέπει να αποτελεί στοιχείο της συνολικής εμπειρίας που αποκομίζει ο φοιτητής από τις σπουδές του.^{30,31}

Περιορισμοί της έρευνας. Η παρούσα έρευνα εκπονήθηκε σ' ένα περιορισμένο αριθμό φοιτητών Νοσηλευτικής και μόνο στο τμήμα Νοσηλευτικής Α' του ΤΕΙ Αθήνας. Η παρούσα μελέτη δεν έλαβε επίσης υπόψη της την ηλικία των φοιτητών καθώς και άλλους δημογραφικούς παράγοντες όπως π.χ. αν ήδη δουλεύουν σε νοσοκομεία ή αλλού (έστω και με καθεστώς μερικής απασχόλησης).

Συμπεράσματα

Η παρακολούθηση της παράδοσης των μαθημάτων σχετίζεται άμεσα με το αποτέλεσμα των τελικών εξετάσεων. Ο συνδυασμός παρακολούθησης της παράδοσης με ενδιάμεση αξιολόγηση, όπως τα σύντομα διαγωνίσματα ανά τακτά διαστήματα, είναι ιδιαίτερα ωφέλιμος στην τελική απόδοση των φοιτητών.

Οι φοιτητές θα πρέπει να ενημερώνονται για την άμεση σχέση που υπάρχει μεταξύ παρουσιών και καλής βαθμολογίας. Όσοι φοιτητές έχουν "παγιδευτεί" μεταξύ απουσιών και κακών βαθμών θα πρέπει να ενθαρρύνονται για την παρακολούθηση και ενεργό συμμετοχή των μαθημάτων που οφείλουν.

Προτάσεις

Η αξιολόγηση της απόδοσης των φοιτητών πρέπει να είναι συστηματική και συνεχής ώστε να υπάρχει συνεχής έλεγχος απόκτησης της γνώσης με σκοπό τη επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου μάθησης.

Η αξιολόγηση πρέπει να είναι πολύπλευρη και να περιλαμβάνει εργασίες, μελέτη περιπτώσεων, αναζήτηση και συζήτηση ερευνητικών δεδομένων, ενδιάμεσες εξετάσεις, και τελική εξέταση.

Άμεση ενημέρωση των φοιτητών για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, ώστε να έχουν την δυνατότητα και τον χρόνο να εντατικοποιούν τις προσπάθειες τους για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Ενθάρρυνση της ενεργούς μάθησης με ανταλλαγή απόψεων, η οποία οξύνει τη κριτική σκέψη και συ-

ντελεί στην βαθύτερη κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Hammen C.S., & Kelland J.L. Attendance and grades in human physiology course. *American Journal of Psychology*. 1994. 267 (6 et 3): 5108-8.

2) Riggs, J.N., & Blance, J.D. Is there a relation between student lecture attendance and clinical subject examination score? *Obstet. Gynecology*. 1994. 84(2), 311-3.

3) Fiel, N.J. The Lecture: increasing student learning. *Medkal Education*. 1996. 5(16), 496-9.

4) Biley, A. (1999). Transforming Nursing through Reflective Practice. In Christopher Johns & Dawn Freshwater (eds). *Problem-based Learning*. Blackwell Science London.

5) Fitz Gerald J.D., & Wenger N.S. Didactic teaching conferences for IM students: Who attends and is attendance related to medical certifying examination scores? *Academic Medicine*. 2003. 78(1), 84-9.

6) Jones, C.H. Interaction of absences and grades in a college course. *The Journal of Psychology*. 1984. 116, 133-136.

7) Street, D.R. (1975). Non-compulsory attendance: Can state supported universities, afford this luxury? *Journal of college student personnel*.p:p: 124-127.

8) Hovell M.F., Williams R.L., & Semb G.(1979). Analysis of undergraduates' attendance at class meeting with and without grade - related contrgenicities: a contract affect. *Journal of Educational Research*. 73, 50-53.

9) Galichon, J.P., & Friedman, H. (1985). Cutting college classes: An investigation. *College Student Journal*. 19, 357-360.

10) Wechler, H. (1995). Binge Drinking on American Campuses: A new look at an old problem. Boston: Harvard School of Public Health.

11) Presley, CA., Meilman PW., Cashin, JR., Lyera, R. (1996). Alcohol and Drugs on American College Campuses: Use, Consequences and Perceptions of the Campus Environment. vol III 1991-1993. Carbondale, IL: Core Institute.

12) Van Blerkom M.L. (1996). Academic perseverance, class attendance, and performance in the college classroom. vol. ED407618, pp 11: ERIC.

13) Dhaliwal U. Absenteeism and underachievement in final year medical students. *Natl Med J India*. 2003 Jan-Feb;16(1):34-7.

14) Khan, H., Khatad, A., Masdud, I., Munir, A., Ali, S., Khan, M., et al. Impact of class attendance upon examination results of students in Basic Medical Sciences.. *J Ayub Med Coll Abbottabad*. 2003 Apr-Jun;15(2):56-8.

- 15) Williams R.L. Thinking skills and work Habits: Contributors to Course. *Journal of General Education*. 2002, 51(3); 200-227.
- 16) Potomkova J., Mihal V., Cihalik C. Web-based instruction and its impact on the learning activity of medical students: a review. *Biomed Pap Med*. 2006 Dec;150(2):357-61.
- 17) Silverthorn DU. Teaching and Learning in the inetractive classroom. *Advan. Physiol. Edu.* 2006.30:145-140.
- 18) Elvers, G.C., Polzella, D.J., & Graetz, K. (2003). Procras H nation in Online Courses Perfomance and Attitudinal Differences. *Teaching of Psychology Journal*.
- 19) Costa ML., van Rensburg L., Rushton N. Does teaching style matter? A randomised trial of group discussion versus lectures in orthopaedic undergraduate teaching. *Med Educ*. 2007 Feb;41(2):214-7.
- 20) Corlett J. The perceptions of nurse teachers, student nurses and preceptors of the theory-practice gap in nurse education- *Nurse Educ Today*. 2000 Aug;20(6):499-505
- 21) Granum V. Nursing students' perceptions of nursing as a subject and a function. *J Nurs Educ*. 2004 Jul;43(7):297-304.
- 22) Kapborg I. The nusring education programme in Lithuania: voices of student nurses. *J Adv Nurs*. 2000 Oct;32(4):857-63.
- 23) Espeland V., Indrehus O. Evaluation of students' satisfaction with nursing education in Norway. *J Adv Nurs*. 2003 May;42(3):226-36.
- 24) Cartwright, R. & Green, G. (1997). *In charge of customer satisfaction*. Oxford: Blackwell.
- 25) Berry, B. (2003). What it means to be a "highly qualified teacher". Southeast Center for Teaching Quality.
- 26) Wayne A.M. & Youngs P. Teacher characteristics and student achievement gains: A review. *Review of Educational Research*. 2003. 73(1), 89-122.
- 27) Wood S. The experience of a group of pre-registration mental health nursing students. *Nurse Education Today*. 2005. 25(3), 189-196.
- 28) Salamonson Y., & Andrew, S. Academic Performance in nursing students: influence of part-time employment, age and ethnicity. *Journal of Advanced Nursing*. 2006. 55(3), 342-349.
- 29) McManus IC., Richards P., Winder BC., Sproston KA. Clinical experience, performance in final examinations, and learning style in medical students: prospective study. *BMJ*. 1998 Jan 31;316(7128):345-50.
- 30) Eklund-Myrskog ED. Students nurses' understanding of caring science. *Nurse Edu Today*. 2000 Feb;20(2):164-70.
- 31) Hughes SJ. Student attendance during college-based lectures: a pilot study. *Nurs Stand*. 2005 Aug 3-9;19(47):41-9.

